

”מה הסיפור? רק השאלתי מצגת”

מיכל אלבוים גביזון¹

¹ אוניברסיטת חיפה, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, החוג לפיזיותרפיה.

לסיעוד באוניברסיטת תל אביב כלפי התנהגויות רמייה נמצא שהנבדקים נטו לראות בהתנהגות זו במסגרת לימודיהן התנהגות נורמטיבית.²

השאלה העולה מתיאור המקרה אשר יוצג כאן היא האם גם בעולם המקצועי של פיזיותרפיה קיים מערך ציבורי/כללי של התנהגויות/נורמות חברתיות שהינו ביטוי לקיום קוריקולום מוסתר ו/או נלמד שסותר את ערכי היושרה המקצועית ואת הסטנדרטים המקצועיים?

עפ”י הקוד האתי של הפיזיותרפיסט: ”הפיזיותרפיסט מחויב לשמור על יושרה מקצועית בטיפול, בקשר רב-צוותי, בהתנהלות בתוך הארגון, בהדרכה, בהוראה ובמחקר”. הספקטרום היישום של היושרה המקצועית האמורה הוא רחב ובעל פוטנציאל לדילמות אתיות רבות שבהם שותפים פיזיותרפיסט, מול נקודות ייחוס שונות כגון: חבר צוות אחר (כגון גילוי שחבר צוות אחר מדווח על טיפולים שלא נעשו), ארגון (דיווח על משך טיפול בביקורי בית ארוך מזה שנעשה בפועל) ועוד. במקרה זה ברצוני למתוח את הספקטרום לשלב מקדים והוא לימודי הפיזיותרפיה.

אי היושרה האופיינית לשלב הלימודים קשורה בד”כ לצורות שונות של העתקה, גניבה ספרותית ודיווח שקרי. תופעת ההתנהגויות הקשורות ברמייה בקרב סטודנטים שכיחה מאד וחלה עליה מתמדת בשכיחותה.¹ במחקר שבדק עמדות של 676 סטודנטים לרפואה באמריקה מכל שנות הלימוד כלפי אירועים של חוסר יושרה, הוצגו תיאורי מקרה אשר כללו 14 אירועים דמיוניים של התנהגות הנקשרת ברמייה במסגרת אקדמאית שבהם היה מעורב סטודנט.² על משתתפי המחקר היה לציין האם לדעתם הסטודנט נהג כשורה והאם הם נהגו כך בעבר או שקלו לנהוג כך במקרים דומים. הממצאים היו כדלקמן: 2% דיווחו כי שקלו או היו מעורבים בהעתקה במהלך מבחן גמר וכ-56% היו מעורבים או שקלו להעתיק טקסט מקורי תוך ציון המקור ברשימה הביבליוגרפית בלבד. 33% דיווחו כי היו מעורבים או שקלו להיות מעורבים במקרים הבאים: דיווח על בדיקה ניירולוגית תקינה למרות שלא בוצעה בפועל, שיתוף אחרים על מהלך בדיקה קלינית (אי שמירה על סודיות), השאלת עבודה לסטודנט אחר והעתקה של תוכן כתוב ללא ציון במפורש של המקור. אני מניחה שרבים מהקוראים מחלקים את המקרים המוצגים לשתי קטגוריות: גניבה ספרותית/ זכויות יוצרים - התנהגות שרבים נוקטים לגביה בגישה של סלחנות (ראה מקרה של העתקת דיסקים), לעומת דיווח שקרי של בדיקה ניירולוגית, דבר הנתפס על ידי רובנו כמעשה חמור.

ומה לגבי הסטודנטים הישראלים? בסקר שנערך ע”י טולקין וגליק (2007)³, אודות עמדות הסטודנטים לרפואה בישראל כלפי התנהגויות רמייה, נמצא שהסטודנטים הישראליים מביעים עמדות גמישות יותר כלפי העתקה בניגוד לסטודנטים האמריקאים, שבאופן כמעט מוחלט רואים בהעתקה התנהגות פסולה. במחקר שבדק את עמדות הסטודנטים